СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 70. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 26 березня, 1935. VOL. XLIII. No. 70. Jersey City, N. J., Tuesday, March 26, 1935. THREE CENTS

СЕНАТ ЗА РОБІТНИЧУ ЗАПОМОГУ

ВАШИНҐТОН. — Сенат заявився в суботу 68 голосами проти 16 за закон про робітничу запомогу, котрий надає президентови право розпоряджатися сумою 4 міліярдів 880 міліонів долярів.

Провідникам більшости в сенаті вдалося добитись голосування вже в суботу в цей спосіб, що вони згодилися приняти поправку до закона, котра дозволяє збільшити загальну суму монети в краю на цілий міліярд долярів через биття наново срібних монет.

Провідники демократів кажуть, що президент Рузвелт могтиме такий закон підписати.

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ АРМІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Конференція представників обох палат конґресу згодилася вже на один текст закона про піднесення американської армії на 40 процентів.

Закон признає департаментови війни видаток у сумі 400 міліонів долярів.

ПОЖАРНА ТРАҐЕДІЯ В ГОСТИННИЦІ.

ШІКАҐО. — На передмістю Мортон Ґров занялася в неділю над раном від ґазового огрівача саля танків „Клоб Рендеву". Хоча власник салі танків закликав публику вспокоїтися, ніхто його не слухав. Замісць цього всі кинулися до виходу. Та двері салі отвиралися до середини, а втікаючі гості наперли на двері з такою силою, що їх ніяк не можна було відчинити. Дехто з гостей вирвався з горіючої салі, вибивши шиби в дверях. Згоріли на смерть 6 осіб, а 34 особи були тяжко попечені.

МІЛЮН БЕЗРОБІТНИХ У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — На основі розсліду, переведеного Фундацією Росела Сейджа, стверджено, що в місті є тепер 666,000 родин, що мають безробітних хлібодавців. Коло 1-го березня цього року було тут коло міліона безробітних. З того числа коло половини бере публичну допомогу.

О. КОКЛИН РАДИТЬ ВИДАТИ ОСТОРОГУ ЕВРОПІ.

ДІТРОЙТ. — О. Чарлз Коклин говорив на радіо, що Америка повинна держатись осторонь европейських клопотів та остерегти Францію, Італію й Анґлію, котрі вже перестали платити Америці слушні довги, що Америка не буде давати їм грошей на ведення нової війни.

БАНДИТИ СТРІЛЯЮТЬ НА ПРОКУРАТОРА.

ШІКАҐО. — У неділю рано бандити віддали до авта, в котрім їхали член міської ради Гарі Пері та детективи Джан Кронин і Джеймс МекІнерні, 8 стрілів.

Автомобіль належить до прокуратора Томаса Кортнія, котрий веде завзяту кампанію проти ракетірства; тому поліція догадується, що бандити пробували вбити його.

Бандити віддали стріли зі свого авта на невелику віддаль і зараз відїхали. Кулі попали в авто, але не поцілили ні одного чоловіка.

ПРИЗНАННЯ ЗАСУДЖЕНЦЯ.

ІСТ ВІЮ (Ню Йорк). — Алберт Фиш, старий каменичний сторож, котрого присяжні судді стейтового суду признали винуватим убивства дівчини Ґрейси Бод, признався перед стейтовим прокуратором, що це він убив 4-літнього хлопця Били Ґефні, що пропав був з дому родичів у Бруклині 8 літ тому.

Хоча прокуратор не хоче вірити цьому самопризнанню, він приказав поліції розслідити факти. Прокуратор каже, що це нове признання не вратує Фиша від присуду смерти за вбивство Ґрейси Бод.

ПОСТРІЛИВ ПОЛІЦАЯ, БО НЕ МІГ СПАТИ.

НЮ ЙОРК. — Коло пів до 4-тої години в неділю рано до 27-літнього поліцая Джова Кавелюца, що повнив тоді свій обовязок коло 108-мої вулиці в Короні, в дільниці Квінс, підійшов старший італійський іміґрант Антоніо Четроля та став перед ним нарікати, що він не може спати, бо якийсь автомобіль під його хатою вічно гудить. Поліцай, котрий привик чути преріжні жалі від Італійців, що живуть у тій частині міста, казав йому йти спати й запевнив, що він вишукає це авто, яке йому не дає спати.

Четроля звернувся йти домів, але ввійшовши пару кроків обернувся й почав стріляти до поліцая. Поліцай упав ранений на дорозі. Лежачи, він добув револьвер і почав відстрілюватися. Четроля теж упав.

Покликано амбулянс і цей забрав обох до того самого шпиталю. Обидва вони борються тепер зі смертю. Поліцай пострілений у груди, а Четроля в бік.

АРЕШТУЮТЬ СТРАЙКАРІВ.

Відділ ч. 3. юнії „Інтернаціональне Братство Електричних Робітників" у Ню Йорку зарядив страйк на 5 секціях міського „Незалежного собвею". Поліція арештувала 16 осіб за бурливе пікетування.

СЛІЗНІ БОМБИ В БОРОТЬБІ З ОПІЄМ.

Кантонські поліційні власти почали в оригінальний спосіб боротьбу з власниками домів, у яких курять опій. Як тільки поліція довідається про існування такого дому, впадають до його нутра замасковані поліцаї і кидають слізні бомби. Тоді гості мусять утікати з нутра. Їх ловить поліція і відводить до вязниці.

ВИГОВОРИВСЬ У СНІ.

В Ґенуї в домі Петра Масіди трапилася жахлива траґедія, якої причиною було те, що Петро Масіда говорив у сні. Одного разу говорив він так голосно, що збудив свою дружину і вона чула цілу ніч його сонну балачку. Довідалась вона, що її муж мав любку, молоду жінку. Це так розлютило заздрісну дружину Масіди, що вона принесла молоток і розбила ним голову мужа. Масіду відвезли до лічниці.

ГІТЛЄР В ОБОРОНІ ПОЛІ НЕҐРІ.

Всі німецькі радіостації передали таке повідомлення: „З особистого наказу фірера повідомляємо отсим, що пресову кампанію, яку недавно почато проти Полі Неґрі, треба негайно припинити. Обвинувачення артистки у тому, що вона — Жидівка, не мають ніякої підстави. Поля Неґрі — Полька, отже Арійка".

Що сказалиб на таке „отже" всі Жиди, що називають себе Поляками?

НАСЛІДКИ СКАЖЕНИНИ.

Скажений кіт покусав у Себеніку в Дальматії 4-літнього хлопця, який почав небаром теж проявляти цю страшну недугу. Хлопчина гриз усе довкола, аж врешті помер у шпиталі, куди його перевезли. До шпиталю привезли теж його родичів, братів і сестри, що заразились від дитини. Зміж осіб, які покусав хлопець, померла 30-літня Томка Звітан.

АКЦІЯ ПРОТИ ЦІЛУВАННЯ В РУКУ.

„Союз пань дому" у Варшаві розпочав акцію проти цілування жінок у руку та цілування дітей чужими особами. В тій справі відбулося вже кілька засідань. Рішено розвинути якнайширшу пропаґанду кличів: Не цілуймо жінок у руку! Не цілуймо чужих дітей!

ВКРАЛА ДИТИНУ.

З породільної клініки св. Софії у Варшаві випущено положницю Евдокію Дзенцьол з 3-тижневою дитиною. Коли мати лишила на хвильку дитину, що була хлопчиком, у ждальні, щоби поладнати в бюрі формальности, якась жінка вхопила швидко немовля, вибігла на вулицю і з двома иншими особами, які на неї чекали, вскочила до авта, яким усі відїхали в невідомому напрямі. Нещаслива мати зчинила крик, але все було запізно. Справою занялася поліція.

ЗАБОРОНА ФІЛІЇ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ НА ВОЛИНІ.

Ґрупа українських купців і промисловців з п. Ол. Миколайським в Луцьку підписала статут і зложила до волинського воєводи повідомлення про заложення в Луцьку філії Союзу українських купців і промисловців. На днях орґанізатори дістали з воєвідства відповідь, що повстання цього товариства може загрожувати публичній безпеці й тому воєвідство його забороняє.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ДІЯЧ ЗАЙМАВСЯ КОНТРАБАНДОЮ ЗБРОЇ.

Еспанський соціялістичний діяч, Індалезіо Пріето, що живе на еміґрації у Франції, відповідатиме перед судом за контрабанду зброї до Еспанії.

ВЯЗНІ НА ВОЛЮ — СТОРОЖІ В НЕВОЛЮ.

Цікава історія трапилася на острові Борнео. З місцевої вязниці вивезли були кільканацять вязнів на роботу при шляхах. Вязнів ескортували два узброєні сторожі. Підчас роботи вязнів вязничні сторожі не мали що робити, та стали сваритись, а сварка перемінилась небаром у бійку на кулаки. Вязні приглядалися бійці спочатку спокійно, врешті рішились інтервенювати. Розділили їх від себе, позабирали розкинену зброю, погніваних вязничних сторожів забрали на віз та відвезли до вязниці. Ця інтервенція скінчилася для вязнів добрим вислідом: їм дарували за те решту кари, а їх місце за решіткою заняли вязничні сторожі.

ЩЕ ОДИН СПІЗНЕНИЙ.

В краєвій пресі появилася заява Антона Дівнича, що він „зриває з своїм радянофільством, переконавшися, що московські глашатаї гасел визволення народів та самовизначення аж до відділення мають ті гасла лиш на експорт, а на ділі переводять на сов. Україні імперіялістичне поневолення українського народу". Треба було аж розстрілу Крушельницьких, щоб п. Дівнич прийшов до таких думок. Дотеперішні розстріли та смерть із голоду міліонів людей були видно мало переконливими для нього.

ВИРІД.

На передмісті Станиславова залізничник Іван Підлісний поранив сокирою жінку, 16-літню дочку та ще одну дитину, коли нічю жінка не дала йому знасилувати дочку.

ЛЮБОВНА ТРАҐЕДІЯ.

Любовна траґедія трапилася цими днями в Познані. Там залізничий технік, Тадей Холевінський, застрілив учительку Стефанію Яніцьку на порозі дому її батьків, після чого відобрав собі життя. Причиною тієї траґедії було нещасне кохання. Холевінський до безтями кохався в Яніцькій та хотів з нею повінчатись. На жаль, його кохана кохалася в кім іншім. Коли про це довідався Холевінський, почав погрожувати Яніцькій траґедією. Дійшло до того, що Яніцьку кожного дня відпроваджував її батько зі школи до дому. Критичного дня Яніцька верталися зі школи до дому сама і тоді той, що її так сильно кохав, почастував її смертною кулею.

СОВЄТСЬКИЙ ХЛЕСТАКОВ.

У Москві засудили на кару 4 літ тюрми, якогось Ліліянікана, що подавався за члена експедиції „Челюскіна". Підробивши собі документи, цей совєтський Хлестаков, зробив в липні мин. р. „турне по провінції", обїхав багато міст і містечок, де його всюди оваційно витали як „челюскінця, що чудом уратувався", поїли його, годували, одягали, а навіть давали йому гроші. Аж врешті виявилося, що він звичайний собі обманець.

ЗРІСТ БЕЗРОБІТТЯ У ПОЛЬЩІ.

Згідно з даними бюр посередництва праці було 9. лютого 504,961 безробітних. Це значить, що число безробітних у відношенні до попереднього тижня зросло на 5,661 осіб.

ПЯНІНО В ЛІЖКУ.

В Лондоні виставлено ориґінальний інструмент: пяніно, на якому можна грати, лежачи в ліжку. Винахідник цього пяніна заявив, що цей інструмент призначений не для лінюхів, тільки для калік та недужих. Це пяніно уставляється в підніжжю ліжка. Його клявятуру можна витягнути вперед, схилити вниз, повернути в бік. Таким чином, лежачи в ліжку можна легко й вигідно користуватися ним. Ідея цього інструменту прийшла винахідникові підчас сну.

ПРОВОКАТОР.

Рівенський окружний суд розглядав у Кремянці характеристичну справу. Мешканець міста Вишгородка на Кремянеччині, Володимир Драганчук, член УРСП, як сам себе рекомендував, повернувшися з Америки, увійшов у звязки з місцевою поліцією та став її конфідентом і обіцяв вислідити тих, що мають розкидати протидержавні летючки. Опісля сам власноручно виготовив кілька таких примірників і підмовив своїх односельчан, Гната Коваля та Павла Деканчука, ці летючки розкинути. Одночасно повідомив поліцію хто має летючки. Поліція приловила Коваля і Деканчука на горячому вчинку. Вони призналися і вказали на Драганчука як свого спільника. Тут уся справа вияснилася. Всі три стануди перед судом, який засудив Драганчука на 1 рік вязниці, а Коваля і Диканчука по 8 місяців.

РОЗСИПАЛЬ ФІНАНСУВАЄ МОСКВОФІЛЬСЬКИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ЗІЗД.

Як подає ужгородський „Вперед", так званий „президент Підкарпатської Руси", Розсипаль, асиґнував на відомий скандальний зїзд москвофільського студентства 15,000 Кч. Ось на що йдуть податки, стягані екзекуторами з голодних селян на Закарпатті.

ЗА ШПИГУНСВТО.

Рівенський окружний суд засудив Юрія Петрушевського за шпигунство на 7 років вязниці.

СТОЛІТНІЙ ЖЕНИХ.

Столітній мешканець Білгороду, Муйо Сулканович, оженився з 60-літньою донькою своєї шкільної товаришки.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА НА ТЕРЕНІ ТОВАРИСТВА ЛІҐИ НАЦІЙ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Офінор подає: Остання сесія Всесвітнього Товариства Ліґи Націй відбулася в дуже пригніченому настрої. Японці цілковито покинули товариство, Німці взяли ролю сторонніх глядачів, а большевики вважали за краще тим разом зовсім не бути на нарадах. По внесеній Французами резолюції в справі вбивства югославського короля Олександра забрав голос український делеґат, проф. Шульгин, і заявив, що він є проти терору взагалі, а особливо проти терору, який орґанізується певною державою, як на території инших держав так і на своїй власній. При гробовій мовчанці зборів український делеґат говорив про смерть Симона Петлюри і Рамішвілі, грузинського премієра міністрів та про масове винищення большевиками Українців і инших поневолених народів шляхом голоду й терору. Ніхто з совєтофілів не брався відповідати на ті закиди, а представника Совєтів не було. Він тому і не був присутній, бо знав, що прийдеться відповідати на такі закиди. Французької резолюції не ухвалено, а відложено до наступної сесії з тим, що комісія приобіцяла приняти до відома поставлені українські поправки.

ВСЯ ВЛАДА ПІЛСУДСЬКОМУ!

ВАРШАВА (Польща). — В старій катедрі св. Яна відправлено врочисте богослуження в присутности представників уряду і шкільних дітей. Це поховано врочисто стару конституцію в тій самій церкві, в якій була проголошена в 1791 р. перша польська конституція, що не ввійшла в життя, бо Польщу розібрали. Нова конституція так уложена, що тепер сила влади буде сконцентрована в руках президента держави. І щойно тепер, як кажуть Пілсудський згодиться стати президентом.

ПОЛЬЩА НІБИ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — Виходить, що Польща станула по стороні Франції, Анґлії й Італії, коли йде про їхній протест проти німецького ополчення і збросння. Досі виглядало так, що Польща не виступить проти Німеччини. Польський посол заявив німецькому міністрови заграничних справ, що поступування Німеччини з ополченням викликало дуже важку міжнародню ситуацію. На це міністер відповів, що вина за це спадає на ті дезжави, що змусили Німеччину так поступити. Ця справа найбільше тепер обходить Совєти, які рахуються з тим, що Польща згодиться відступити Німеччині Данціґ і Шлеськ в заміну за Мемель та допомогу загарбати землі України.

СВЯТО ПІСНІ В СТРИЮ.

СТРИЙ (Галичина).—До конкурсу хорів Стрийщини стануло 36 хорів, з чого до фіналу допущено 9 хорів. Першу нагороду дістав мішаний хор з Гірного, другу хор з Конюхова.

ЗА ЩО РУМУНИ СУДЯТЬ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Перед судом у Клішківцях станули 17 Українців і 5 Українок з буковинського Онуту за те, що грали „Ой, не ходи, Грицю" в українських національних строях та не мали при собі леґітимацій від громадських урядів.

ТРУСИ Й АРЕШТИ В БЕСАРАБІЇ.

ЧЕРНІВЦІ. — Останніми часами поліція перевела масові труси в свідомих українських родинах на Хотинщині й зарядила переслідування й арешти. Труси переведено в В. С. Кошового в Клішківцях, П. Клюса в Брідках, Мельника в Шерівцях, і т. д.

ВЖЕ І КОНІ МАЮТЬ ПАШПОРТИ.

КИЇВ. — Урядова преса доносить про обовязкову постанову київської міської ради про „пашпортизацію коней". 5-тий пункт тої постанови звучить: „На кожного запашпортованого коня власник повинен одержати протягом десятиліття пашпорт. За кожний пашпорт, що видається на коня, власник вплачує один карбованець".

СОВЄТСЬКА БЮРОКРАТІЯ.

КИЇВ. — „Червоний Гірняк" пише: Обслуговуванням учителів з 3-балківської сільради ніхто не клопочеться. Часто доводиться їхати по хліб у місто або в Лозоватку. Коли звертаєшся в крамницю споживчого товариства в 3-Балку, то хоч там і є хліб, його не продають. Кажуть: „Вам передали хліб на філію", а в філії кажуть: „Ми не одержали". Очевидно, таке „піклування" про вчителів надто відбивається на роботі.

ЗАТВЕРДИЛИ ПРИСУД.

РІВНЕ (Волинь). — Вищий суд затвердив присуд, яким засуджено п. М. Черкавську на 10 місяців вязниці, а п. Шумську на 8 місяців за те, що брали участь у політичній демонстрації в честь засуджених дітей за приналежність до ОУН. Між засудженими були діти згаданих українських жінок.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАНЕЦЬ СМЕРТИ

Японський міністер фльоти говорив 28-го січня в японськім парляменті: „Японський нарід мусить бути приготованим на перегони в будуванню воєнних кораблів, навіть хочби це мало довести до того, що йому прийдеться їсти голий риж".

Два дні пізніше доносила телеґрама з Москви, що російський уряд збільшив постійну армію з 562,000 на 940,000 осіб. Військовий буджет, що мав виносити за пляном у 1934 році 1 міліярд 655 міліонів рублів на рік, збільшено на 5 міліярдів, а в цьому році буде виносити понад 6 і пів міліярда.

Під датою 22-го лютого доносив департамент війни у Вашинґтоні, що він домагається від конґресу найбільшого видатку на воєнні цілі, видатку, якого колинебудь департамент домагався в часі мира. По 5-дневій дебаті палата послів постановила видати на поправу армії 378 міліонів долярів.

Дня 4-го березня анґлійський уряд проголосив у парляменті, що він з ґрунту зміняє свою оборонну політику. Він досі вірив, що в Европі й Азії буде мир, а тепер заявляє з підписом старого пацифіста МекДонелда, що він бачить потребу воєнних приготовань. Уряд домагається збільшених видатків на фльоту, армію та повітряну оборону. Не думайте, каже анґлійський уряд, що одна тільки Німеччина збільшує своє зброєння. Робить це Росія, Японія, Америка й інші держави; ввесь світ. Не можемо закривати очей на ці факти...

Дня 6-го березня анґлійська фльота зажадала від парляменту ухвалення 60 міліонів фунтів стерлінґів на її цили. Дня 8-го березня японська палата панів ухвалила, що з цілого буджету на суму 600 міліонів долярів на армію має піти 142 міліони, а на фльоту 154 міліони долярів. Дня 8-го березня воєнний департамент у Вашинґтоні зажадав збільшення постійної армії з 118,000 люда на 165,000. Дня 12-го березня французький міністер фльоти зажадав будови двох нових воєнних кораблів, кождий містотою 35,000 тон. Дня 14-го березня „Ізвєстія" кажуть, що Росія буде ще далі зброїтися, як Анґлія попустить Німеччині в її збройних заходах; а дня 16-го березня Німеччина справді проголосила, що будує армію з 500,000 люда, а Анґлія підносить тільки формальний протест.

Цілий світ зброїться до війни. Кождий свідомий цього. Кождий думаючий чоловік думає про цю небезпеку, себто, що вона може йому принести, як до неї поставитися. Недумаючі струси, як звичайно, на випадок небезпеки засувають голову в пісок і кажуть, що небезпеки нема, бо її з піску не видно.

ВАГА ТРАДИЦІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ЖИТТІ

III.

З великою цікавістю перечитав я статтю Мих. Грушевського „На переломі", написану за першого московсько-большевицького наїзду на Україну в 1918 році і передруковану в „Новому Часі" в чч. з 3 і 4 грудня 1934 р. В ній покійний наш великий **історик,** себто людина, що постійно, як ніхто інший збирала і передавала наступним поколінням всі наші традиції з найдавніших часів, так визначає ролю традицій у переломових часах і наше до них відношення:

„Розстріл, зайняття й знищення Києва большевиками були вершком, кульмінаційним пунктом, збірною точкою, в котрій зосередився цей великий, просто необчислимий у своїх наслідках перелім в історії України, вчинений большевицьким находом. І для мене цей перелім конкретизується ще гостріше в цім зруйнуванню моєї хати, мого кабінету, а з ним усього мого майна, мого духового добутку, всього дорогого, що я зібрав навколо себе, всього передуманого і перестражданого за останні, найтяжчі і найвизначніші роки мого життя. Мені прийдеться починати все знову — не продовжувати або відновлювати, а таки починати: повторювати вже ні рука, ні думка не повернеться по тім страшеннім потрясенню, котре пережилося в цій руїні. І мені здається, що те, що переживаю я так гостро в цім моменті, переживає й вся Україна. Що Україна також поховала своє старе в цім огнищі, в цій руїні, в могилах своїх дітей, забитих рукою большевиків, як я в могилі матери, яку півживою винесли з пожару, і вона за кілька день умерла від тих страшних зворушень і потрясень. Що Україна, як і я, стоїть на цій руїні тепер, новими очима розглядаючись у цих згарищах, і перед нею встають зовсім нові перспективи й вигляди, не тільки тому, що змінились реальні умовини життя, але й тому, що око бачить їх і мозок приймає їх інакше... В тім лихім і тяжкім, що нам довелось пережити, є безперечно й ця добра сторона, що воно прискорило процес визволення від старих пережитків і упереджень, від спадщини старих призвичаєнь і поглядів, яка в обставинах більш нормальних ще довгоб тяжіла на нас і гальмувалаб нову творчу роботу... Сила старих поглядів і відносин у громадянстві не тільки гальмує темпо його поступу, а й викривляє його хід, і це особливо буває небезпечне в таких відповідальних й критичних моментах, як нинішній... Всі привичні погляди, утерті формули, традицією передані ідеї, всі пляни, уложені в інших умовинах, усі зобовязання, дані в інших умовинах, усе мусить бути відложене. Або краще сказати — до ґрунту переоцінене, розібране, наскільки воно відповідає цьому черговому завданню, поставленому перед нами історією, і все, що заважає його здійсненню, не годиться з ним, не помагає йому, — мусить бути без милосердя відкинене, відложене, сховане до інших часів, коли воно буде можливе... **Полишім мертвим ховати небіжчиків.** Будуччина належить живим, і за тим, що згоріло в тім огні очищення, нема чого оглядатись і пригадувати його собі — наскільки воно звязане з минулим, а не з будучим. Мусимо дивитись уперед, а не назад..."

Ці слова нашого великого історика, примушеного вибирати між минулим і будучим, залишилися, певна річ, невідомими німецькому фільософови Кайзерлінґови, який цілком самостійно підійшов до тої самої проблєми. — „В часах великих кріз, — пише він у своїй „Всесвітній революції", що вийшла в 1934 році французькою мовою, — народи, як і індивіди, не можуть продовжувати відогравати ролю, якщо вони не відміняються в своїй структурі та наставленні. І навіть колиб якийсь нарід міг залишитися тим, чим він був раніше, загальний вираз його діяльности мусить необхідно відмінитися **згідно з духом доби,** якщо він він хоче пережити, як історичний чинник..." (ст. 142).

Отже треба „сопричаститися з духом", але не старих, а нових часів. Цезар зрозумів цю необхідність пристосуватися до нових обставин життя і тим, на погляд Кайзерлінґа, він виявив себе далеко вищим від Катона, давнього римського консерватиста і традиціоналіста. Катон бачив, що будова давнього Риму більш не тримається, — він бачив по всіх усюдах загальний занепад і коли порівнював сучасний йому стан річей з минулим, серце його тужило за колишньою славою. Та він не вбачав іншої можливости для справи, як шляхом повороту назад, до давніх традицій, до всіх тих прикмет, що витворили велич давнього республиканського Риму. Цезар зрозумів те, чого не бачив Катон. Він зрозумів, що велич Риму не могла залежати від повернення зовнішніх форм, які навіки відійшли в минуле. Він зрозумів, що вічним може бути лише дух Риму, що, очевидячки, шукав **нових форм** для свого втілення. І тому він пішов уперед, назустріч новому життю, що нехтувало старими традиціями, але було в стані **творити** нові традиції. Катон помер разом зі своєю добою, не залишивши будуччині нічого, що могло би жити й розвиватися. Він був, як каже Кайзерлінґ — „лише **памяткою минулого,** без ніякої ваги для життя", що ніколи не спиняється. Цезар зробився піоніром **нової** доби, яка відкрила Римови і цілій людськості перспективи, несподівано багаті на можливости розвитку.

„Той, — зауважує з цього приводу Кайзерлінґ, — хто зрозумів цю вічно живу, символічну правду відносин між Катоном і Цезаром, не здивується, що молодь усіх країн (так! **усіх** країн, а не лише українська. — Е. О.) є тепер ніби готова пірвати зі всякою традицією. Подібне наставлення молоді ми можемо зустріти хіба в перших часах християнства..." („La revolution mondiale", 1934, ст. 144).

І всеж, як підкреслює той самий Кайзерлінґ, кожне окреме життя є лиш одною мельодією. **Кожний сучасний момент є нерозривно звязаний з минулим і будучим.** І в цьому акад. Ст. Смаль Стольний має велику рацію, коли каже, що вірить тільки в такий поступ для нашого народу, що виростає з рідного кореня, поступ, приноровлений до рідного ґрунту, що не руйнує все старе, а будує нове із свого старого на народнім ґрунті, а не на доктринерських гаслах... „Народ, який не визнавав би себе законним спадкоємцем свого минулого і відповідальним творцем своєї власної будуччини, фальшував би тим перспективу свого розвитку і тим самим наражавсяб на великі небезпеки. Европейська аристократія виявляла завжди далеко більше життєвости, в розумінні тривалости **роду,** між буржуазія, бо кожне її нове покоління завжди **ототожнювалося з цілою історією** своєї родини, як до минулого, так і до будучого, і почувало себе **відповідальним** за них. Якщо ця европейська аристократія занадто часто ставала підпорою реакції, то це залежало від того, що вона завжди ставила наголос на минулому, і родинна традиція вважалася тим ціннішa, чим далі в глибінь віків вона заходила. А тимчасом цінність традиції полягає не в скількости століть, які лежать за традицією, а в її **безперивній єдности,** що **вяже найдальше минуле з надходячим будучим.**

Існують спогади чисто механічні, що не мають нічого спільного з життям, енерґією й творчістю; вони лише механічно реєструють факти. Але існують інші спогади, які Плятон називає „анамнезами". З цих творчих спогадів народжується всяка **запліднююча сила** краси, що освітлює історію; завдяки цим творчим спогадам наше минуле життя і кожна подія минулого виявляються не як прості факти, але як скарби дорогоцінного змісту, що підносять і радують нове життя, поширюючи обрії і пропонуючи нові можливости. І як для кожного з нас існують такі творчі спогади, що вже з факту, який колись нас зворушив, роблять великий скарб, що з нього черпає сили дух для переборення прози життя, так і в народній душі існують творчі спогади, будівнича енерґія національної свідомости, що виявляється і твориться у леґенді. Ця спадковість спогадів, що їх кожний нарід має і вяже зі своїм минулим, варта того, щоби її охороняти, — вона, як каже Мельґис, є „підставою етичної будови і з неї пливе поезія, що дає красу життю".

Зрештою вже Данте в свойому трактаті про „Монархію", поставив цю тему дуже рішуче: як ми збогатіли працею наших предків, так мусимо і ми працювати, щоби передати нашим потомкам це багацтво **збільшеним,** а не зменшеним. Традиція для нього є формою і змістом **постійности й безперервности** національного життя. („Доктріна е політіка фашіста", Перуджа, 1930, ст. 179).

(Далі буде).

НІМЕЦЬКА ПРЕСА В ЧИСЛАХ.

(УП, Липськ). — У 1934 році появлялися в Німеччині пересічно 3,233 ґазет, над якими працювали коло 10,000 редакторів. ґазетні накладні одержували місячно коло 27.5 міліона марок передплати, рахуючи пересічно по 2.50 марок на ґазету. З тих ґазет появлялися 210 тижнево, 174 недільні, 20 ґазет 12 разів тижнево, 9 аж 13 разів тижнево. Понад 10% усіх ґазет появляються у великих містах, при чому Берлин має 62 ґазети, Франкфурт 19, Штутґарт 15 і Мінхен 12. Кождий 6-тий Німець передплачує щоденну ґазету. Пересічний наклад виносить 3,400 штук. Поодиноко наклади виглядають так: „Берлінер Морґенпост" 364,000, „Фелькішер Беобахтер" 359,000, „Берлінер Нахтавсґабе" 193,000, „Вестдойтшер Беобахтер" 174,000, „Берлінер Льокальанцайґер" 164,000, „Ляйпціґер Ноєсте Нахріхтен" 150,000, „Дер Дойтше" 140,000, „Гамбурґер Анцайґер" 139,000, „Гамбурґер Фремденблят" 108,000, „Франкфуртер Ґенеральанцайґер" 102,000, „Мінхенер Ноєсте Нахріхтен" 101,000, „Кильніше Цайтунґ" 91,000 і „Франкфуртер Цайтунґ" 62,000. Отже денно друкують ті ґазети 11 міліонів примірників.

Ілюстровані ґазети мали такий наклад: „Берлінер Іллюстрірте" 1,107,692, „Іллюстріртер Беобахтер" 778,000, „Дойтше Іллюстрірте" 512,000, „Мінхенер Іллюстрірте Прессе" 509,000, „Кильніше Іллюстрірте" 229,000, „Гамбурґер Іллюстрірте" 129,000. Фамілійні ґазети мали такий наклад: „Алґемайнер Веґвайзер" 820,000, „Маґазін дер Гавсфрав" 815,000, „Ді ґріне Пост" 614,000, „Ді бравне Пост" 501,000, „Вобахс Фаміліенгільфе" 588,000, „Майн Блятт" 577,000.

В 1933 році мала Німеччина 7,185 ріжних журналів, а в 1934 було їх 6,288. Число їх значно підупало, хоч у деяких областях помітно збільшення. До загального числа військових ґазет прибуло 6 нових. Збільшилася також скількість природничих журналів.

Пануюча в Німеччині національ-соціялістична партія має тепер 378 щоденних ґазет. При цьому варт згадати, що в Німеччині існує законний припис, що ґазети мусять усе публікувати висоту накладу попереднього видання.

Якжеж виглядаємо нуждeнно супроти тих цифер ми, Українці!

ЧУДАК.

Славний протестантський теольоґ Август Толюк (1799—1877) вже замолоду мав наклін до чудацтв. На старі літа ці дивацтва ще збільшилися. До студента, який вперше відвідав його, Толюк сказав: „Чи ви любите мою жінку?" Студент зачервонівся та сказав, що не любить. На це Толюк сказав із докором:

— А чи то по християнськи?

Іншим разом сказав Толюк:

— Чому дерева мають листя, а не волосся?

На це питання якийсь студент відповів:

— Бо Бог у своїй всевидючості передбачив, що годі стільки лісничих удержувати, яких треба би, щоб усім деревам розчісували волосся та заплітали коси.

В. Будзиновський.

З ГАЛИЦЬКОГО ЗАМКУ

(Історичне оповідання).

(21)

Солонецький в заїзді добре спав і добре виспався. Хоч, рішившися втекти, міг нині безпечно махнути рукою на службу у старости і до замку вже не зголошуватися, він загадав таки зголоситися, щоби не розбудити якого підозріння. Не було виключене, що при тій нагоді побачить Сальку і з її поведення виміркує, що вона зробить в ночи: вийде до нього, чи ні?

Пішов до замку і зголосився до старости.

— Добре, що ти прийшов, бо я вже хотів післати по тебе. З отсим листом поїдеш до Єзуполя і передаси його ротмістрови.

— Більше нічого?

— Більше нічого.

— Чи зараз?

— Можна зараз, можна й за годину.

Вийшовши від старости, Стефан задержався на коридорі. Роззирався, та Салька не виходила. Він заризикував. Знаючи, котрі двері, він пустився туди коридором, думачи:

— Як хто надійде і спитає мене, що я тут згубив, то скажу йому, що я зблудив, бо в замку ще не визнаюся. Як у неї буде хто, то скажу, що я ішов до маґазину військових одягів, та попав на не ті двері.

Відчинив двері до кімнати Сальки. Вона глянула на нього і поблідла як стіна. Гадала, що прийшов по неї. Він прискочив до дівчини і обійняв її.

— Навіжений! — шепнула. втікай! Тепер не виведеш мене звідси.

— Я сюди прийшов не по тебе, а в службі до твого батька. Нині в ночи буду вижидати тебе коло фіртки, хоч би до самого рана. Як би яка перешкода взагалі не позволила мені прийти, то буде там мій приятель. Як хто приступить до тебе, возьме за руку і скаже „в світ за очи", то іди з ним. Заведе тебе до мене.

— Чому так? — спитала.

— Бо на приказ твого батька я мушу їхати до Єзуполя. Чоловік ніколи не може знати, які буде мати пригоди по дорозі. Бувай здорова і вийди опівночі, або як тяжко буде, то й пізніше!

Маючи троха часу, Стефан загадав якнайліпше обезпечити собі ніч і втечу з дівчиною. Сів на коня і поїхав до Вараша. Кравчуна там уже не було, бо зі своєю Мариною поплив Дністром на сплаві. За те у Вараша був Демчина. Лишився, щоби на свій байдак взяти Стефана і його дівчину. З собою вже мав для Сальомеї одяг міщанського хлопця.

Стефан розказав товаришам про новий приказ старости і про свою змову з дівчиною.

— А я радив би тобі лист спалити і до Єзуполя цілком не їхати, — перебив Демчина.

— Хібаж ти загадав далі лишитися у старости? Що тобі шкодить, як завтра староста довідається, що ти в Єзуполі не був і листа не передав? Тебе і так тут вже не буде. А як староста, сохрань Господи, спіймає тебе, то вбе на паль не за листа, а за доньку!

— І се правда, — сказав Стефан. — Щож зробити з листом? Хіба хто з наших завезе до Єзуполя і доручить ротмістрови?

— Ти з листами старости і самим старостою вже не панькайся! Лист кинь у піч і сам сховайся аж до хвилі, коли підеш під фіртку по дівку.

Стефан зробив, як йому порадив Демчина. Підпалив листа і кинув його в піч. Ввесь час дивився, як писання старости горить. Аж коли лист догорів, Стефан став чіхатися за вухом і каже до Демчини:

— Я послухав тебе і зробив велику дурницю. Деж я тепер подіюся цілий день? В Галичі вже ніхто не сміє видіти мене, бо всі знають, що староста вислав мене до Єзуполя. Як мене хто побачить і до старости донесеться, що я тут, то він зараз покличе мене до себе і спитає, що я зробив з листом. Як збрешу, що я вже з Єзуполя, то він спитає, що там чувати і що сказав ротмістр.

Справді погано, — сказав Вараш. — Ти зараз сідай на коня і пустися шляхом на Єзупіль. В якім лісі возьми в бік і скрийся. Я також радив би тобі по дівчину не приходити самому, а вислати по неї когось.

— Як би я не міг прийти по дівчину, то ти її забери. Миколо. Я вам вже розказав, як я з нею змовився. Тямиш Миколо?

— Тямлю, приступлю до неї, возьму за руку, скажу „в світ за очи" і заберу її з собою.

— Так. Забереш і як я не зараз зійдуся з вами, завезеш її до моєї мами... З тобою два товариші?

— Два. Більше не треба.

Звернувшися до Демчини, Стефан сказав:

— Під фіртку мабуть таки не прийду. Поїду лісовою доріжкою на Пітрич. В половині доріжки, там, де сходяться два потічки в своїй дорозі до Дністра, камяна фіґура. За тою фіґурою нехай дожидає мене один з твоїх товаришів. Возьме мого коня і розкульбачить. Також стягне уздечку. Все те кине в кущі. Сяде на коня і охляп лісом проберється на дороґу від Крилоса до Галича. Тою дорогою вернеться сюди. Хоч би твого хлопця хто побачив на моїм кони, то бачучи, що кінь не осідланий і без уздечки, не погадає, що то мій кінь.

— А ти що зробиш з собою? — спитав Демчина.

— Покажеться, що мож буде зробити. Як смеркнеться, то може прийду під замок, щоби забрати дівчину. Коли би годі було, то може прийду до байдака і там буду дожидати тебе з дівчиною. Як ні, то піду далі пішки долі Дністром.

— Ми плисти будемо тільки в ночи, за дня все будемо відпочивати в якімсь скритку, — сказав Демчина. — Маю їх досить на цілій дорозі. Як ти не прийдеш до нас тут, то затям собі, що наш перший відпочинок буде коло Побережа, просто Маріямполя. Зголосишся до рибака Сенички. Він покаже тобі очеретище, в якім буде скритий мій байдак. Ще й своєю лодкою завезе тебе до нас. Як би ти там до нас не пристав, то задержимося коло Нижнева.

— Добре. Та я гадаю, що звідси відідемо всі вкупі. Коли добре пішло зі зброєю, то чомуж би не пішла добре решта? Втішаться діди січові, коли вчують, що новісінькою зброєю мож буде узброїти цілу сотню!

— Ще й сміятися будуть, що зброю, куплену королем проти Турка або й проти Запорожців, Запорожці обернуть проти його власного війська! — додав Демчина.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Н. К., Озон Парк, Н. Й. — Та це загально відоме, що в московських ступайків усяка правдиво-народня й українська праця є, як Ви це кажете, „но ґуд". Та це завелика честь буде тому ступайкови з Вашої громади, щоби над ним так широко в нашій ґазеті розписуватися.

Т. Ґ., Ню Йорк, Н. Й. — Таких листів одержуємо дуже багато. Передруковуємо тільки тоді, коли є якісь незвичайні події. Треба теж подавати місцевість, хоч особи можна не називати по імени.

Віршописьцям і тим, що надсилають оповідання, до відома: Віршів не звертаємо. Відповідей, чому не містимо, не даємо, бо тоді треба би писати цілі статті про мову, ритм чи риму і т. п., а на це нема часу. Подібне відноситься й до тих, що пробують „на старість" братися до писання оповідань, повістей чи театральних штук.

Т. Т., Фреквил, Па. — Ті люди, що читають „Свободу", не попадуть у руки таких московських „батюшок", як це Ви описуєте. А як хочете сказати ту правду, про яку пишете, нашим „русским" чи „Карпаторосам", то найкраще піти між них, на їх збори чи віча, і там це виголосити; тоді буде з цього якась користь. Треба робити роботу на місцях, між людьми, на вічах, і про це писати. Інакше все лишиться тільки на словах.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Для зрозуміння програми концерту в честь Шевченка.

(На підставі розмови з проф. А. Кошицем).

В дотеперішніх програмах свят у честь Тараса Шевченка приняті були співи з творів Шевченка з музикою, яка пояснює сам поетичний твір, його зміст і тон спочуття. Це, так би мовити, була музична інтерпретація поета. Але мало хто звертав увагу на умовини, серед яких назрівав талант Шевченка, тобто на те народне, поетичне та музичне оточення, що його породило і якого продовженням була його поетична творчість.

Пісня малює не тільки музичну атмосферу місцевости й епохи, але й той настрій, що панував у той час, коли творився дух поета. Через те народня пісня після того часу й місце, де виріс Шевченко, дасть нам зрозуміння тих рис його поезії, які особливо імпонують нам у його творах. Це лагідність, щирість, надзвичайна темпераментність і вражаюча гострота переживанння.

Пісні, підібрані до концерту в нюйорській Тавн Гол на 7-го квітня б. р., взяті з тієї самої місцевости у Звенигородщині, на Київщині, де прожитав Тарас Шевченко. Вони якраз намічають риси поезії Тараса Шевченка твердить проф. Кошиць, також уроженець того повіту і сусід по місцевости Шевченка. Пісні йдуть у такому порядку:

Після „Заповіту" Шевченка, що дає напрям святу, йде лагідна, безжурна, мягка й ніжна мелодія пісні: „Вітер повіває", яка звучить у Кирилівці, де виріс Шевченко. Ця мелодія малює ніжними фарбами загальний краєвид Звенигородщини і той спокій, яким була сповита вся ота благодатна земля. Опісля, наче для контрасту і пояснення політичного становища, взято історичну пісню „Уже літ за двісті як козак в неволі... під московським калавуром у тюрмі... ходить понад Дніпром, викликує долі", яку втопили в воді і повернення якої заповідає тільки вітер з Великого запорозького Лугу. Це спонукує козака перекувати свого плуга на ножа. В закінченні І-го відділу вжито гайдамацької мелодії з передостанньої селянської революції з року 1768-го. Її герой, Максим козак Залізняк, своєю смертю започаткував нові народні подвиги і заповідав остаточне визволення, що його Україна ще чекає. В боєвій мелодії цеї пісні відгукнулись ритми тогочасного життя і буяє радість боротьби й перемоги. Ця пісня тимбільше має відношення до Шевченка, що згадані в ній події складаються на зміст твору „Гайдамаки", іменно осади в Умані.

Із Шевченкових творів буде взятий сольоспів П. Ординського, а крім того козацька дума „Чайка", про яку є ріжні інтерпретації; між іншим приписують її великому гетьманови Мазепі, що персоніфікує собою змагання до незалежности України. Цілком іншого характеру і значіння є пісня „Розлилися круті бережеьки", що входить у репертуар п. Ординського.

В другому відділі малюється сучасна, чи недавня доба України. Настрої повного майже знепаду і безнадійности національного життя, як оспівано раніше в пісні „Уже літ за двісті", найбільше яскраво змалював Олесь у своєму вірші з музикою Степового: „Для всіх Ти мертва і смішна". Україна, це сторона пісень, волі і найбільших можливостей здобуття останньої. „О, Україно, краю мій, який можеш порізвати всіх кайдан неволі, розбий їх!" — закінчує поет, і цим віршем відчиняється ІІ-гий відділ.

Знову намальована краса України типовою піснею Київщини: „Закувала сива зазуленька". Третій нумер уводить нас в останню добу боротьби за волю України від 1914 р., якої смутні події й наші національні втрати оспівано піснею Січових Стрільців: „Чуєш, брате мій". Але дух український лише знесилений, а не переможений, шукає собі сили й надії в зразках минулого, в своїх історичних героях і великих подіях славної доби української історії. Великий Сагайдачний з козацьким військом і своїм помічником Дорошенком проходять маршем перед нами, бадьорять наш дух, викликають до чину й обовязку, а звязком минулого із сучасним є рефрен до цієї пісні, що його утворили українські війська в часі українсько-російської війни в рр. 1917—1922: „Гей, долиною, гей, широкою козаки ідуть".

Останній нумер вінчає не тільки програму, але й наші бажання та надії і дає нам провідну зорю набудуче. Це поезія Олеся, музика Гайворонського: „Живи, Україно, живи для краси, для щастя, для волі!" Свіже, бадьоре почуття, що його викликає ця пісня, спонукує слухача залишити салю з думкою, що ще не вмерла Україна, ні її мова, і що не зайшла українська зоря, без огляду на ці хмари, які обляглим її в сучасности, і що „в наше віконце ще засяє сонце", як казав Куліш.

С. Д.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Американсько-Славянський Хор.

Розіслано повідомлення п. Петра М. Фекули, в яких він оголошує, що далі продовжує організацію славянських хорів. Та подає, що проф. Олександер Кошиць згодився диригувати цим спільним хором. Хор цей виступатиме на початках квітня в церквах у Ню Йорку і Брукліні. Ближчі інформації можна дістати від п. Фекули: 403 Вест 115 стр., Ню Йорк Сіти.

ЖУРНАЛ, ЩО МОЖЕ ДОПОВНИТИ ВСІМ ОСВІТУ.

Кілька слів про науково-популярний місячник „Життя і Знання".

Більшість із нас зупиняється у своїй освіті, коли кінчить здавати останні іспити. Студії, присвячені у власній професії, звернені головно на те, щоб виконувати її практично, тому не ведуть нас поза точно визначені межі якоїсь спеціяльности. Нераз приходить охота взяти якусь книжку з іншої спеціяльности, коли нас зацікавили питання, звязані з нашим життям, але звичайно ці книжки занадто важкі, щоб з них користати. Наслідок такий, що більшість наших відомостей із ріжних ділянок знання беремо з преси, здебільша із звичайних новинок і сензацій, які рідко коли пишуть спеціялісти. Наукових книжок маємо вже чимало, хоч усе ще замало, але найбільша їх недостача досі та, що вони написані досить важко, а в найкращому випадку нецікаво.

Наслідок простий — наш інтелігент майже не знайомиться зі здобутками ріжних наук, не маючи до них доступу. За прикладом великих культурних народів повстав і в нас (не перший уже) журнал, що має стати посередником між ріжними ділянками знання і широкою масою тих, що відчувають потребу заповнювати прогалини своєї освіти.

„Життя і Знання", яке видає товариство „Просвіта" вже 8-мий рік — місячник за зразком найкращих чужинних журналів, що вміють поєднати науковість із популярною формою викладу. Найбільше помилковий погляд панує серед нашої інтелігенції буцімто це журнал, призначений для сільських і маломістечкових членів читалень „Просвіти", недокінчених учнів або молоді, що хоче вчитися ще й поза школою. Дарма, що кожний із нас може користати з „Життя і Знання" в неодному, головний матеріял такого журналу може саме найкраще використати інтелігент, який хоче знати багато більше, ніж знає про нашу культуру, письменство, побут, краєзнавство, мову, чужі краї й народи, виховання, природознавство, медицину, біольогію, гігієну, археольогію, техніку, музику, спорт, господарство і про багато-багато явищ, з якими ми зустрічались у наших студіях дуже рідко і дуже доривочно.

Одна з найбільших недостач, яку кожний з нас відчуває у буденщині та у своїй професійній праці, це недостача слів, термінів, понять у рідній мові на означення ріжних явищ із поодиноких наук і в природі. Де їх шукати? У словниках — неможливо, бо треба би знати для цього добре чужі мови і словників у нас нема. „Української Загально Енциклопедії", де ті терміни знаходяться, не можна читати як звичайної книжки. І тут приходить нам у поміч такий журнал, як „Життя і Знання", де спеціялісти діляться здобутками своєї науки з читачами так, щоб навіть ляїки, зовсім непідготовані у даній спеціяльності, могли все розуміти. Читаючи легко написану статейку про лет у стратосферу або про наші залози, з якими маємо так багато клопоту, легко можемо запамятати поодинокі вислови тому, що вони звязані з цілим описом, який викликує перед нами цілу картину.

Редактор цього журналу, проф. В. Сімович, має подивугідний хист робити з т. зв. популярної статті ще популярнішу; себто все те, що в ній висловлене фаховою термінольогією, зрозуміло для фахівців, уміє перекласти наче з чужої мови на рідну, простонародню, так, щоб її розумів селянин і учень. Таку працю може вести тільки людина, що має велику загальну освіту, яку сама хоче невпинно поширювати з власної потреби, ще й мовознавець, який уміє перевірювати вислови та терміни з поняттями та предметами, нічого не беручи на віру спеціяліста.

Додаймо до цього ілюстрації і пояснення, необхідні у тих місцях, коли не вистачає наша уява та освіта. „Життя і Знання" не жалує ні одних ні других. Це вже не ілюстрації з тої передвоєнної давнини, коли нераз темніло в очах від невиразної знимки або невправного рисунку аматора; вони виразні, дбайливі, часто з мистецьким смаком виконані. Пояснення, як і слід у такому журналі; звязкі, прості та завсіди необхідні.

Цікаву подробицю подає видавництво „Життя і Знання"; найбільше число передплатників це читальні; а всеж на 3,000 читалень тільки 700 дістають цей журнал, що перший повинен лежати на столі кожної читальні. Дивне диво, що численні наші касинові товариства, „Бесіди" та всякі освітні гуртки не користають із „Життя і Знання". А нема сумніву, що є там крім осіб, що люблять грати в карти, танцювати та вести палкі дискусії, ще й такі, що в неодин вечір, коли позіхають з нудьги, почитали б з цікавістю про те, коли треба їти спати.

Дуже приємна прикмета такого журналу, що багато статтей звязані з актуальними нашими справами: роковинами, нашою історією, побутом, працею ріжних установ та організацій, своєрідними звичаями та обставинами праці. Чисто теоретичні статті з астрономії, природознавства чи техніки переплітаються з картинами з нашого минулого та сучасної культури. Чимале місце займають тут наші культурні діячі, краєзнавство, освіта, виховання, археольогія Галичини, всячина з усіх наших земель. А як приємно для ока та для душі, що всі статті — короткі, не нудні, як у добрих европейських журналах, що знають пересічного сучасного читача, що не має ні терпцю ні часу.

Нема сумніву, що якби такий журнал був у руках усіх наших педагогів, кожний із них знав би багато більше поза своєю спеціяльністю. А молодь, що доповнювала би ним свою освіту, за 10—20 літ належала би до зовсім іншого типу людей: людей, що розуміють довкола себе і у світі потрохи всі явища, починаючи від електричної лямпи аж до міжзоряних просторів.

м. р.

THE HEAVENS RESOUND

Words by Andreas Hofer,
Music by Beethoven

I.

The Heavens resound
With His praises eternal,
In might and glory they combine
To tell His Name
Thro' earth and the oceans
That man may hear
The world devine.

He holds the suns
In the blue vaulted heavens,
He plants His foot
Upon the world;
The miriad stars
Bow in willing subjections;
The Universe His hand unfurl'd.

II.

The Lord is God!
He is King of Creation;
In His right hand
He holds them all;
Before His might
And powers fall,
His children, we,
In love and devotion.

O, Father, hear!
We, Thy son's bring our blessings,
Our prayerful thanks
To Thee heavens resound;
Break, O earth, into glory
To serve! Adore!
And sing His praise.

ВІДГУК НЕБЕС

Слова А. ГОФЕРА, муз. БЕТОВЕНА
(На хор мішаний).

I.

Відгук небес
Його вічної хвали
У силі й славі гомонить;
Його імя
Повне чуда й дива
На землі й морі
Кождий славить.
Він Паном сонць
В небесних просторах,
Усюди є Його стопа.
Міряди зір
Його волю сповняють,
Його це твір:
Вселенна вся.

II.

Господь є Бог!
Він царем є всіх творів;
В правиці Він
Усе держить;
Його міць й сила
Нас кріпить,
Бо діти ми
Його у любові.
О, Отче! Вчуй!
Ми Тебе благословим,
Молитву вдяк
До Тебе шлем.
Відгук Небес:
Вберися, земле, в славу
Щоб Творця все
Славили ми!

З англійського на українське переклав Мусій Степанчук.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Помер на запалення і сухоти **Броніслав Пединський**, член тов. ім. Івана Франка, відділ 72 У. Н. Союза в Тайтусвил, Па. Похорон відбувається у вівторок, 26. березня 1935 р.

Вічна йому память.

За уряд:
Ів. Коцюн, предсідник;
Ів. Беген, касієр;
Антін Федик, секретар.

В суботу, 23. березня 1935 р., помер **Олекса Заходник**, бувший Січовий Стрілець, родом зі села Вербів, повіт Бережани, Галичина, член тов. Запорозької Січи, відділ 206 У. Н. Союза в Вунсокет, Р. Ай.

Покійний вступив у члени У. Н. Союза 31. грудня 1923 р. до відділу 73 в Провіденс, Р. Ай. Похорон відбудеться в середу, 27. березня, в годині 9-тій рано, з дому жалоби при 147 Кавиті улиця, Блекстон, Масс.

Просимо тих членів, котрі в той день не працюють, взяти участь у поороні.

Вічна йому память.

Микола Вецал, секр.

М. Костишин.

ОТТАК СОБІ...

Минають дні і все змарніло;
Куди поглянеш, щось не те,
Крадеться в душу мов святе —
Чи зло, що вже прогомоніло,
Про теє слово, земський рай
Як вбогу душу обкрадали,
Колач пшенишний, коровай,
Ще й кашу з салом обіцяли.
А слово вбрали у кирею,
Та й ще до того у „минею"
Надрукували: Щож по тім?
Воняє гнилею при нім,
Бо світ „Мойсеєм" обдурили,
Про рай, про рівність на землі,
Словом — і ярма натягли,
На безголовя пир запили,
Оттак собі...
І кум, брат, сват,
Льокаї з ними за пан-брат,
Що за смердячії охлапи,
Готові все лизати лапи,
За них то, кажуть, аж до смерти
Будуть без серця шкіру дерти.
Чиж диво? Всі вони одні:
Від крови руки в них брудні.
Святу „минею" обваляли,
Овечі шкіри натягли
І лицемірам, що плювали,
Брудиії руки подали.
Отим людцям,
Що землю осквернили,
Брехнею Бога прогнівили,
Кланятись Йому відреклись,
Служити чорту заклялись...
От з тими, з тими пир запили

* * *

І бач! Довкруги загреміло:
Якеж кому до цього діло?
Живий живе, мертвий помер!...
А ти — мовчи і не питай!
Жди на колач, на коровай,
І слинкуликай!...
Так, небоже.
Ні сміх, ні плач тут не поможе.
За горло тиснуть, душу рвуть!
Мов на заріз ягня ведуть.
А пан, Іван, льокай і кат
Разом гуляють за пан-брат.

А ти? Не жди, не жди, небоже,
І не дивись, чи хто поможе.
Готовим завше, завше будь!
За глум і кривду не забудь!
Думай! Чогож ти тут живеш?...
Ти раз родився, раз умреш!

На ярмарку в містечку синок одного Скачмена хотів поїздити собі на каруселі. Но це батько:

— Навіщо тобі того?

— Та я хотів би трохи покрутитися.

— Навіщож тобі викидати гроші на те, щоб покрутитися, коли земля й так крутиться.

О. Тарнович.

ВАСИЛЬКО

Скорим ходом наближалася зима. Більші та менші платки снігу падали на скостенілу землю. Дерева, вкриті білим пухом, стояли тихо у сні. Починався довгий зимовий відпочинок-передишка перед новим життям.

Далеко на передмісті у хаті бідних зарібників блимало світло лямпи. Кімната бідна, кілька крісел, ліжко і стіл, закиданий паперами й книжками. Перед столом спертий на ліктях молодий хлопчина. Лице його виснажене, дрібне тіло. Лиш очі блистять мов жеврючі вогники. Васильо про науці забуває про своє бідне життя; коло нього стає радісне, веселе.

Горячково вчитується у позичену в товариша шкільну книжку. Своїх книжок не має. Він бідний; одинокє його богатство, це завзяття. Нараз Васильо скинув перервав свою науку. Широко розпростер руки, випрямив тіло і скорим ходом почав міряти кімнату. А думки плили.

Ось третій уже рік минає від хвилі, як покинув свою рідну хату ген далеко на бідному Поліссі. Третій уже рік пробивається крізь життя, гартує свою волю до осягнення мети стати освіченим громадянином української нації. Василько бачить себе як несмілого немічного поліського хлопця зперед трох літ.

Якась дивна внутрішня сила приказала йому кидати бідне село ген за далекими світами, заховане глибоко серед мочарів і лісів Полісся.

Жаль було рідних сторін, тяжка була розлука з ріднею.

Він рішився. Прийшов самодопомогою до чужого великого міста. З острахом згадує свої перші кроки серед великоміського гамору. Все довкола його було таке чуже; нове життя нічим не пригадувало рідних сторін.

У школі товариші дивилися на нього вовком. Тихий хлопчина не знаходив друга. У довгі дні через цілу свою шкільну науку відчував пригнітаючу скуку.

— Ти тут непотрібний, ти солю впхався в чуже собі середовище. Василько все сам — одинокий.

Василько шукав вірного друга, який зрозумів би його, піддержав у боротьбі з життям.

На третій рік шкільної науки прийшов на вчителя історії новий професор.

Кляса з місця приняла його ворожо. Строгий, дуже вимагаючий, без усмішки на захмареному лиці вчитель історії, відпихав своїм поведенням цілу клясу.

Одна прикмета вчителя припала учням до вподоби. Історик у часі викладу поривав своїх слухачів своїм природним даром бесіди.

Немов розбурхана лявіна плили його слова. Кожне палке його слово западало в душі слухачів. Василько переродився: для нього постать учителя історії ставала ідеалом. Година історії ставала найкращою із всіх.

Скоро прийшло між ним й істориком до взаїмного порозуміння. Непомітно затіснювалися нитки дружби.

Кляса дальше ворогувала з істориком. Василько й історик для них нерозвязана тайна; що вони зі собою мають? — свердлувало у мізках кляси.

Як розвязати цю тайну?

Нагода скоро трапилася.

Від трох днів Василько не показувався до школи. У лавці була пустка. Господар кляси, сердечний добряга, глянув по клясі.

— Хто з вас, хлопці, знає, де мешкає наш Поліщук Василько? Треба навідатися до його хати.

— Я! Я! Я! піду, пане професоре, — скрикнули кілька учнів.

— Добре. Підете сьогодня у трійку до Василька і завтра все мені розкажете.

Вечором того самого дня вибралися три товариші Василька, Степан, Юрко й Ігор, у сторону Василькової хати.

Степан перший хотів вступити в хату, але в тім Юрко стримав його.

— Степане, не йди! Дивися: в середині є наш учитель історії.

Всі три припали до вікна.

Коло стола стояв засоромлений Василько, побіч нього з малим пакуночком історик.

З боку сиділи діти зарібників, жінка поралася коло печі.

— Чому ти не сказав мені? — почав історик. — Встидався признатись, що не маєш у чому прийти до школи?... Але чекай, все буде гаразд. Тут маємо сукно, з якого зробимо добрі штани.

По цих словах історик розклав на столі сукно, витягнув метер, взяв міру та скоро почав краяти сукно.

— Але, пане, вам це складно йде, вмішалася жінка.

Історик шив спокійно штани.

— Так, так... Бачите цього хлопця? Я хочу помогти йому стати людиною. Ціле життя я сам боровся з бідою, поки дійшов до свойого хліба. Мені доводилося нераз латати біду. Довлюся на Василька і в ньому бачу свої молоді літа, повні злиднів. Він хоче вчитися, хоче стати людиною, корисною для української нації, а в нього нема конечних середників до життя. Я йому деколи помагаю та опікуюся, бо з нього будуть люди.

Хлопчина занімів. Радість витиснула силою здавлені сльози.

За вікном три товариші Василька без одного слова розійшлися до хат. Кожний з них поніс у собі тайну бідної хати Василька.

На другий день, а було дуже ще рано, як у сторону Василькової кватири надійшов Степан. На закруті вулиці стрінув Юрка й Ігора.

— А ви що тут робите? — скрикнув Степан.

— Ми до Василька.

Скоро товариші вияснили причину своїх відвідин, а потім усі три почали складати свої дарунки. Один приніс теплий плащ, черевики, другий нові сорочки, а Ігор нове убрання.

Василько з дива не сказав ні слова. Надмірна радість не давала йому висказати своєї подяки.

Всі у чвірку пішли дружно до школи. У серцях несли бадьорий спомин доброго діла. Товариші Василька відчули у цьому бідному погорджуваному поліському хлопцеви свого брата. Шляхотний учинок вчителя історії перемінив їх на справжніх, одним духом зєдинених синів української нації.

І знов історик говорив про давно минулі часи.

Між ними не було вже прірви. Відкрита тайна скріпила дружну звязь, яку понесуть усі до кінця життя.

— Наш синок не має ще три місяці, а вже сидить!

— Дуже мені жаль його! А що він зробив? Як довго буде сидіти?

ЧАР ШАХІВ.

Одним із найзавзятіших шахістів 18-го століття був російський державний муж, любимець Катерини ІІ., князь Патьомкин. Коли нічо не міг спати, мусіла його прислуга вганяти по всьому Петербурзі, щоби привели йому то цього то того шахіста, себто, щоби витягли його просто з ліжка, щоб загра з ним партію шахів. Раз довідався Патьомкин, що в Тулі живе купець, який ще ні разу не програв ніодної партії. Зараз післав до Тули курієра й цей забрав зі собою того купця, навіть не давши йому полагодити своїх орудок. Патьомкин так собі вподобав того купця, що навіть мусів з ним брати участь у військових походах. Часто теж траплялося, що в ждальні всемогучого Патьомкина мусіли годинами ждати міністри та посли, бо Патьомкин не приняв нікого на авдієнції, поки з тим славним шахістом із Тули не скінчив партії шахів.

ШУКАННЯ ДАТИ ПРИЇЗДУ.

Для багатьох тисяч тут поселених чужинців подорож до Злучених Держав остається одним з найбільш підіймних моментів їх життя, що оставило їх майже зовсім в несвідомости щодо їх відбутої подорожі, місцевости всідання на пароход та інших подробиць відносно приїзду. Це нікого не подивує, коли возьметься під увагу ту обставину, що багато з тих чужинців перед виїздом були хліборобами, котрі ніколи не оставляли своїх сіл та не мали найменшого поняття про географічне положення світа, поза своїм окруженням. Тисячі з них мусіли переїздити цілу Европу, заки прибули до німецького, англійського, французького чи голяндського порту, де на них ожидав пароход, котрий мав їх перевезти через океан. Їм ніколи не приходило на думку робити записки про порт виїзду, назву корабля, дату виїзду і назву порту висідання.

Потреба таких інформацій являється справою великої ваги, особливо коли чужинець задумує почати перші певні кроки для одержання американського горожанства. На підставі існуючих приписів закона вимагається попереднього провірення легального приїзду до Злучених Держав на сталий побут, заки дозволять внести аплікацію на перші горожанські папери.

THE FOREIGN LANGUAGE INFORMATION SERVICE, 222 — 4th AVE., NEW YORK, одержує сотки листів від чужинців, котрі просять помочі у вишукуванню дати їх приїзду до американського порту та назву парохода, на котрім прибули. В багатьох випадках такі чужинці запитують Чужомовне Інформаційне Бюро переглянути державні іміграційні рекорди, щоб довідатись, як їх імя та назвище там записані.

Одначе на ті всі численні запити згадане бюро відповідає і ще раз хоче повторити, що воно не має доступу до таких іміграційних рекордів федерального уряду, та не має можливости вишукати докладно, коли який імігрант приїхав, на якому пароході, як його імя і назвище записані в урядових рекордах, тощо. Урядовці іміграційного й натуралізаційного бюра можуть тільки просліджувати рекорди.

Чужомовне Інформаційне Бюро та інші громадські установи можуть тільки в таких випадках подати інтересованій особі свою моральну поміч, себто в справі вишукання інформацій про приїзд до Злучених Держав. Коли такий імігрант памятає назву порту, з котрого виїхав, місяць та рік, або коли може подати інші важні дані про свій приїзд, наприклад за скільки днів корабель перебув морську подорож, чи приїзд не наспів перед або після яких свят, як Різдво або Великдень, тощо, тоді часто є можливість дістати інформації відносно приїзду з торочанських нюйорських газет. Хоч у той спосіб одержаних інформацій не можна вважати цілковито за докладні та повні, бо часом потреба вимагає другої провірки, сотки чужинців тим способом доказали свій легальний приїзд та одержали горожанські папери.

Одначе треба конче памятати, що Чужомовне Інформаційне Бюро не може дати помочі таким людям, котрі не памятають, з котрого порту виїхали та котрого року і місяця прибули до Злучених Держав. Нема теж можливости помогти комунебудь з тих, що прибули до канадійського порту, звідки залізницею переїхали до стейтів. Що більше, згадане бюро не може вишукати інформацій таких, як, наприклад, вік іміґранта, поданий підчас приїзду, як було записане імя й назвище на корабельній лісті, місце уродження, імена родичів, тощо.

Тому, що шукання інформацій про приїзд часто потягає за собою певний час та труд, Чужомовне Інформаційне Бюро просить, щоб усі інтересовані, що мають змогу платити, покривали кошти, звязані з шуканням, висилаючи одного доляра враз із зголошенням. Тим, котрі через матеріяльне положення не всилі щонебудь платити, згадане бюро віддає свої услуги зовсім даром.

ФЛІС.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS WILL GIVE PROGRAM APRIL 4

Ballet Dancers and St. John's Chorus To Be at High School

Vasile Avramenko, Ukrainian ballet master of New York City, and Micolas Arseny, assistant ballet teacher of this city, will present 100 ballet dancers and a program based on Ukrainian Cossack traditions and folk music by the Ukrainian chorus of St. John's Church in this city under the direction of Harry Konowaletz at the auditorium of the Pittsfield High School Thursday, April 4.

Both the chorus and the ballet dancers will present a special program for the Masons' banquet at the Masonic Temple Wednesday, April 3.

The two groups will also participate in a number of Ukrainian State celebrations in Washington, D. C., on Easter, April 21, and afterwards in Albany, N. Y., Hartford, Conn., Boston, Philadelphia, and in New York City.

The Ukrainian concerts and dances are under the personal direction of Mr. Avramenko assisted by the Ukrainian Ballet Schools of dancers and the classical choral music rhythm and Ukrainian folk orchestras from New York.

The Berkshire Evening Eagle, Saturday, March 16, 1935.

ДРУГОВИ

Чогож Ти, Друже, затоплений думками?
Куди глядиш? Чом погляд Твій сумний?
Чи шлях заріс бадиллям і тернами,
Той шлях, що вибрав Ти, шлях довгий та важкий?

Чи сірі скали ґранітні так високі,
Чи праліси страшні, чи гроза морських хвиль?
Чи болота-багна широкі та глибокі,
Що важко їх пройти, що шкода всіх зусиль?

А чи зневіра колотить Твої думи,
Що не побореш усіх тих перешкод?
Чом голову схилив? Чи сумно бренять струни
Про те ярмо, що тягне наш народ?

А може віриш, що вдержаться кордони,
Котрі шматують край наш сотні літ?
Чи жаль Тебе пече, як чуєш братні стони?
Чи встид і гнів у Тобі кипить, як бачиш кривду й [гніт?

Не сумуй, Друже! Візьми топір у руки,
Вирубай терни, розбий твердий ґраніт
І ним засип провалля і багнюки
На Твоїм шляху в широкий вільний світ.

Замісць зневіри Ти викреши завзяття!
Жалям не потурай, у серцю задави,
А гнівом запали в душі Твоїй багаття,
В нім серце загартуй і розум настали.

Чогож мовчиш, блукаєш в даль очима?
Глянь, інші йдуть вперед, із співом на устах,
А Ти стоїш безрадний, як дитина...
Нуж бо до праці, торуй до волі шлях.

Е. Надграничний.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ МАРКЕТ, Н. ДЖ.

На Музей у Празі.

На Український Музей Визвольної Боротьби в Празі жертвували по $1: Н. Ярема, В. Ярема, Е. Зілінський, С. Дорош, М. Дубас, Ю. Голинський, А. Сурма, М. Литвин, В. Роновець, Я. Лоцков, Ф. Німець і С. Дубей. Разом переслано через Обєднання $13.

Юліян Голинський.

ЙОНҐСТАВН, О.

На Лемківщину.

В 1933 р. зорганізовао Комітет Помочі Лемківщині, який вів увесь час чесну роботу, хоч кидано йому колоди під ноги. Та ми маємо посвідки з краю на всі посилки і знаємо, що з нашої помочі скористали рідні браття в рідній краю. І це є найважніше. Всі сплетні й релігійні порахунки, що їх звязують з нашою працею, пропадуть і слуху по них не буде, а з нашої роботи буде користь для краю.

З нагоди коляди ми заколядували $71.65 і за ті вислані гроші куплено по 54 українських книжки для 6 сіл на Лемківщині. Є ними: Воля Мігова, Лупків, Смільник, Ославці, Каршків, Полонна. А далі $10 на У. Р. Дім у Львові, і $10 на Рідну Школу в Сяноці. Далі $15 через Обєднання на боєву УВО, $12 для Вороблика Королівського і Шляхоцького.

Жертвували по $2: Г. Ґулич, П. Буряк; по $1: М. Адамовський, М. Сеньчий, Т. Рапавий, А. Помацканич, М. Білущак, о. Л. Василовський, пані Василовська, Г. Цебеняк, В. Ганькевич, Т. Кіхтан, Л. Максимець, А. Гнатів, А. Кравець, М. Кіхтан (ст.), М. Хидина, О. Боберський, І. Головчак, М. Лівінський, Т. Колонський, Т. Сеневк, В. Сеньчишак, С. Макар, С. Середницький, Т. Турковський, І. Фецич, З. Габор, А. Ляхвацька, О. Смаль, В. Пупа, Т. Цебеняк, П. Романовський, В. Зубек, Т. Іванчак, С. Деметрів, Ю. Присташ, О. Опалька, М. Пельц, М. Козель, П. Івавів, С. Шпирка, Ю. Тимків; по 50 ц.: М. Оськоріп, Д. Шпирка, Ю. Вайда, А. Богдан, С. Роган, І. Опалюк, І. Грицко, І. Бураничі, І. Остафій, М. Лопуганський, М. Сугар, М. Павлечко, Л. Кіхтан, М. Пашович, А. Макар, А. Боновська, І. Сійка, А. Мельникович, А. Проць, Т. Заміщак, М. Лопушанський, І. Іванчук, С. Кріль, С. Шляхтанський, В. Воленич, І. Поворожник, М. Заяць, І. Сибилдо, М. Гарасим, І. Ґулич, Т. Ксеннич, С. Цицик, І. Стрільбицький, І. Лопушанський, П. Гула, В. Ячник, С. Тадла, В. Пусь, М. Ліщак, М. Середницький; по 25 ц.: І. Сотак, І. Шанайда, М. Матушевський, В. Муха, І. Вітик, В. Секела, В. Сорока, Т. Мішкульнюк, С. Ґранечко, П. Копко, М. Волошанський, М. Душний, М. Конишак, М. Волощак, М. Бережанський, Д. Дашко, М. Макар, М. Ліщак, Л. Мазура, М. Нахим, Т. Войтик, І. Волощак, Р. Юрчак, В. Конишак; І. Цицик 15 ц.

Гроші вислано й на руках комітету не лишилося ані сотика.

Ходили колядувати: Онуфрій Опалька, Михайло Пельц, Григорий Ґулич, Михайло Іванчак, Михайло Адамовський, Микола Карий, Стефан Роган.

Михайло Іванчак.

КОЛИ МІСЯЦЬ, ПАЛЬЦІ Й ВІВЦІ МІРЯЛИ ЧАС.

Англійський астроном Г. Ст. Джан Плей видав публікацію, застановляючися в ній над релятивністю поняття часу. Він каже, що патріярхальний вік, що про нього писано й у біблії, не ріжниться зовсім від віку людей нинішньої доби. Згідно з твердженням англійського астронома, Метузалем, Авраам і Яків, що їх вік біблія визначує на **969, 175 і 149 років**, зовсім не були такими старими, як ми думаємо, а ті високі числа повстали з іншого обчислення часу.

Англійський учений пише, що за часів Метузалема чоловік (а була це ера **ловецтва**) числив час за **фазами місяця**, бо в часі безмісячних ночей він не йшов на лови. Отже й найдавніший рік був місячним роком, себто нинішнім місяцем. Тому коли біблія пише, що Метузалем мав 969 „років" життя, то це значить, що він мав 969 місячних років (місяців), або 89 років нинішніх.

За часів Авраама рік тревав уже **пять місяців**, бо тодішній примітивний чоловік ві явища обчисляв на **пальцях**. Отже 175 літ життя Авраама це є 72 роки і 11 місяців нинішніх.

За Якова то був час, коли людство занималося годівлею худоби. Пастирські народи міряли час у відношенні до **овець**, що їх випасали: на півдні вівця родить 2 рази до року, отже пастирські народи рахували **6 місяців** за рік. Коли ж патріярх Яків жив 149 „років", то значить, що він жив 73 роки і 6 місяців нинішніх.

Як бачимо, поняття року було в давніх часах дуже релятивним поняттям. Тимбільше, що знову Єгиптяни здавали собі справу з існування соняшного року та числили його на 365 і 1/4 днів.

До мірення днів уживано вже віддавна соняшних годинників. Маємо про них згадки в книзі Ісаії на 700 років перед Христом. — В Греції соняшні годинники впровадили найстарші йонські вчені; вживано їх там аж до XVII ст. нашої ери. Крім того Греки вживали т. зв. клепсидри. Були це стіжки, злучені гострими кінцями з собою, а в місці злучення мали маленьку дірку. У верхнім стіжку була вода, або пісок, що через дірку спадав до спідного стіжка. Тому, що вода чи пісок потребували точно означеного часу, щоб опасти з горішнього стіжка до долішнього, то після того й міряно час.

Механічний годинник, сконструований на нових засадах, існував уже в р. 1096, за часів Папи Сильвестра. В опатстві Вестмінстер збудовано в 1288 р. годинник із дзвонами, а славний годинник у Штрасбургу сконтруований був іще в 1370 р.

Докладний вимір часу існує від XVII ст., коли то до конструкції годинників застосовано маятник. Ще більша докладність стала можливою з уведенням електричности до годинникових апаратів. Одначе абсолютна докладність міри часу є взагалі неможливою.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (223)

„З російським балетом я танцювала в Франції, Італії та в столицях південної Европи. Це був прегарний рік для мене. Я бачила все нові сцени. Моє життя було повне зворушень. Я майже була щаслива". Дівчина не говорила широко про події тих часів, повних пригод. Вона хотіла звернути увагу на те, що Роджер найбільше хотів дізнатися.

На кождім представленню, на котрім виступала гарна танцюристка, їй роблено овацію. Вона була ідолом публики. На неї сипано дорогоцінне каміння та багаті дари. Для неї стояли отвором двері найбільше ексклюзивних сфер. Там вона запізналася зі славними людьми прерізних народів.

Дипльомати, офіцири та фінансисти були раді попасти в її товариство. Серед цих обставин вона навчилася кілька мов. Багато чоловіків просили її руки. Їх привабловала її слава, чар і краса. А її блеск тільки збільшувала таємниця, що оточувала її минувшину. Бо широкий світ не знав, що вона справді за одна.

А світ не знав, бо вона не вважала ніколи за потрібне виявляти свою минувшину. Через те люди здогадувалися прерізних речей, а ці здогади тільки збільшували легенди, що повстали про її походження. Не дивлячись на це, вона поводилася спокійно й здержано й ніколи не була осередком скандалу. Власне в часах, як у світі почали кружляти чутки про міжнародні замотання, її почали запрошувати як гостинну артистку,